

Здравните медиатори – настоящи проблеми и възможности

Ситуационен анализ – ноември – декември 2006

Доклад на екипа, посетил целевите общини и общности
Проф. Ивайло Търнев, Цвета Петкова

Контекст на ситуацията

гр. Пазарджик

Среща с институциите от Пазарджишка област, проведена в Областната управа на гр. Пазарджик

Участници в срещата:

Юмер Мустафа Хамза – замесник областен управител

г-жа Росица Иванова – НСЕДВ

Наташа Асенова – областен експерт по етнически и демографски въпроси

д-р Веселинова – директор на РЦЗ – гр. Пазарджик

г-жа Кадийска – Зав. Сектор по Социална политика към община Пазарджик

д-р Паун Начков – РЗОК

Янко Панев – експерт по етнически и демографски въпроси на община Пазарджик,

Лилия Колова и проф. Евгени Дайнов – Център за социални практики

проф. д-р Ивайло Търнев и Огнян Каменов – Фондация “ЗПМ”

експерти по етнически и демографски въпроси и представители на ромски НПО от гр.

Ракитово, гр. Септември, гр. Велинград, гр. Пещера, гр. Брацигово, гр. Стрелча, гр.

Панагюрище и др.

Информация относно проектите PHARE 2001 и PHARE 2003

Какво се случи и какво не се случи по PHARE 2001 разказа проф. Търнев:

- По PHARE 2001 е ремонтиран и оборудван здравен център в кв. Изгрев. В този център бе предвидено функционирането на две практики на общопрактикуващите лекари и кабинет на здравните медиатори. Общината е получила от МЗ оборудване за кабинетите на лекарите и медиаторите.
- По PHARE 2001 бяха обучени 3 здравни медиатори и 2 общопрактикуващи лекари, д-р Тодоров и д-р Тодорова.
- След приключване на проекта е ракрит здравният център в кв. Изгрев. Сключен е договор между Общината и д-р Тодоров за ползване на базата.
- Здравните медиатори не са назначени на работа от общината през 2005 година, но работят като здравни медиатори по проект, финансиран от Институт “Отворено общество”. През 2006 здравните медиатори са назначени за една година по Програмата на МТСП „От социални помощи към трудова заетост”.

Обсъждане проблеми на здравния център в кв. Изгрев и на здравните медиатори

- След приключване на проекта здравните медиатори не са допуснати да работят в Здравния център. Д-р Тодоров им съобщава, че проектът е приключил и той няма да се съобразява с тях. Те остават без работно място. По-късно временно са

настанени във Фондация “Напредък”. Техните молби към общината да им се осигури работно място в Здравния център остават без отзвук.

- Г-жа Кадиева от Сектора по социална политика към Община Пазарджик, която работи от две години в Общината събщи, че е търсила договора с д-р Тодоров, но този договор е изчезнал и до момента не е намерен.
- Наташа Асенова събщи, че е посещавала Здравния център в кв. “Изгрев” и е установила, че е оборудването е налице. Факт обаче е, че медиаторите не са допуснати да работят в Здравния център, не използват помещението, което е предназначено за тях. Инвестициите от страна на общината и МЗ не се използват ефективно, застрашава се устойчивостта на проекта.
- Всички представители на Общината, РЦЗ и други споделиха, че са много доволни от работата на медиаторите, но че имат проблеми с д-р Тодоров, които от години не могат да решат. На практика сградата не се ползва по предназначение, въпреки че д-р Тодоров плаща минимален наем на Общината. Г-жа Росица Иванова заяви, че ще потърси договора с д-р Тодоров в Сметна палата и ще уведоми НССДЕВ за проблемите в Пазарджик. Проф. Търнев се обърна към представителите на Общината да преразгледа договора си с д-р Тодоров и в най-кратък срок да осигури достъп на медиаторите до Здравния център. Проф. Търнев информира също МЗ за срещата. Огнян Каменов предложи НПО в квартала и здравните медиатори да организират кампания за смяна на личния лекар през м. декември, което би било основание д-р Тодоров да се застави да освободи Здравния център.

Лобирание за утвърждаване длъжността на здравния медиатор и назначаване на обучените здравни медиатори на работа като координиращи фигури между здравните институции и малцинствените групи и общности

- Лилия Колова и Росица Иванова информираха за дейностите по новия проект по PHARE 2003, както и обявиха конкурсите за регионален координатор за Пазарджишка област и конкурсите за медиаторите. Разисквани бяха критериите за избор.
- Г-жа Кадиева заяви, че Общината ще назначи медиаторите, обучени по PHARE 2001, след като получи официално нареждане от МТСП.
- Представители на НПО от по-малки населени места настояваха да бъдат избрани медиатори и от техните градове. Лилия Колова събщи, че конкурсът е отворен за кандидати от цялата Пазарджишка област, но няма квоти за отделните населени места. Има квота само за Пазарджишка област.

Среща с представителите на НПО в кв. Изгрев и здравните медиатори - Васил Минков и Янко Димитров

Срещата се състоя в офиса на Фондация “Напредък”. На срещата присъстваха Росица Иванова – НСЕДВ, Лилия Колова - Център за социални практики, проф.д-р Ивайло Търнев и Огнян Каменов – Фондация “ЗПМ”.

- Един от медиаторите, обучени по PHARE 2001, Сийка*, се е отказала да работи и е извън страната. Другите двама медиатори са съгласни да продължат само ако им се осигури работно място в Здравния център;
- Споделено беше известно недоверие към изпълнителите на проекта по PHARE 2003, свързано с избора на регионалния координатор. Представителите на НПО настояваха да имат решаващ глас при избора на регионален координатор и той да бъде от техните среди. Лилия Колова и Росица Иванова отговориха, че процедурата е една за всички области и че според тях не е добре местни хора да

участват в комисията за избор на координатор, но че те ще участват в комисиите, които ще селектират медиатори. Накрая се постигна консенсус, че всички заинтересовани страни ще работят съвместно за постигането целите на проекта.

* През месец декември Сийка Цанкова се завърна от чужбина и е възстановена отново на работа като здравен медиатор към Общината.

Гр. Лом

Проведени срещи с:

Г-жа Пенкова – кмет на община Лом
Светлин Райков – зам.-кмет на община Лом
Катинка Борисова – есперт по ЕДВ в община Лом
Д-р Георги Савков – гл. екперт по здравеопазване в община Лом

Николай Кирилов – Фондация “Рома Лом”
Асен Славчев - Фондация “Рома Лом”

Здравни медиатори – Анита Маринова, Лилия Иванова, Люсиен Литов, Елза Благоева, Таня Кирилова, Силвия Найденова

Проведохме среща с кмета и зам.-кмета на Община Лом, по време на която обсъдихме изпълнението на Здравната стратегия за лицата в неравностойно положение, принадлежащи на етническите малцинства и Плана за действие в гр. Лом. Град Лом беше един от 15-те града, включени във PHARE 2001 проекта на МЗ, осъществен през 2003/2004 г. По този проект бяха избрани и обучени 5 здравни медиатори, 4 от които успешно преминаха през изпит и бяха сертифицирани от МЗ.

Проведено беше и обучение на двама общопрактикуващи лекари и две медицински сестри. По същото време трябваше да се изгради здравен център в кв. “Младеново” в сградата на детската градина. Поради факта, че Общината пропусна срока за провеждане на търг за ремонтни дейности, загуби средствата, отпускани по проекта за ремонт на здравния център, но получи оборудването за него. Така център в гр. Лом не беше разкрит в рамките на изпълнението на PHARE 2001 проекта. Едва през 2006 г. със средства на Община Лом е направен ремонт на определените за целта помещения. Наскоро бе открит ремонтирания здравния център в кв. Младеново.

През 2006 г. по проекта на Фондация “Инициатива за здраве” и Фондация “Здравето на ромите” са обучени още двама медиатори – Силвия Найденова и Таня Кирилова. Така Общината на гр. Лом разполага с общо 6 обучени здравни медиатори.

Проведохме среща с Николай Кирилов и Асен Славчев от Фондация “Рома – Лом”. На практика те през цялото време са подкрепяли дейността на медиаторите в гр. Лом. Поради липса на Здравен център, кабинетът на медиаторите е разкрит във Фондацията. След реализацията на проекта по PHARE 2001 Фондация “Рома-Лом” е била партньор на Фондация здравни проблеми на малцинствата при изпълнението на проект, финансиран от Фондация “Отворено общество”, за въвеждане и утвърждаване на професията здравен медиатор. Трима от обучените медиатори (Анита Маринова, Люсиен Литов и Таня Кирилова) са работили по тези проекти и имат опит като

медиатори. Срегнахме се поотделно и с шестте обучени и сертифицирани здравни медиатори, като и шестимата са мотивирани да бъдат назначени към Общината.

гр. Варна

Проведени срещи с:

Румяна Йосифова, областен есперт по ЕДВ
Доц. д-р Станка Маринчева, Началник на Отдел “Здравеопазване” – община Варна
Д-р Божанка Богданова, Главен секретар на РИОКОЗ – гр. Варна

Илиян Ризов, Председател на Сдружение “Съучастие”

Здравни медиатори: Лейля Хасан Хюсеинова, Жеман Мехмед Хасан, Красимир Кирилов Добрев, Орхан Хюсеин

Първоначално бе проведена среща с Румяна Йосифова, с помощта на която бяха организирани останалите срещи. Г-жа Йосифова бе запозната с имената на обучените медиатори, както и с възможността те да бъдат назначени към общината в началото на 2007 г. Втората ни среща беше с четири от общо шестте обучени здравни медиатори. Една от медиаторките е 12 клас и ще завърши средното си образование през май, 2007 г. Другият медиатор Орхан Хюсеин е преминал и през двата семинара на обучението, но не се явил на изпит. Ще бъде повикан през следващата седмица в София, за да бъде изпитан. И шестимата медиатори са мотивирани да бъдат назначени и да работят устойчиво тази работа. До момента имат известен опит по Глобалния фонд и профилактиката на СПИН. В момента работят към Сдружение “Съучастие”.

Заедно с медиаторите се проведе срещата с д-р Богданова от РИОКОЗ. Тя подкрепи тяхната дейност. Познава повечето от тях. Имали са съвместни дейности във връзка с изпълнението на различни профилактични програми.

Последната среща се състоя в общината в кабинета на доц. Маринчева. На нея присъстваха също медиаторите и експерта по ЕДВ, Румяна Йосифова. Представихме основните моменти в Здравната стратегия за лицата в неравностойно положение, принадлежащи на етническите малцинства, както и Плана за действие. Представени бяха здравните медиатори, както и възможността те да бъдат назначени към общината в началото на 2007. Доц. Маринчева изрази категорична подкрепа от страна на общината. Поставихме и въпроса за осигуряване на работно място на здравните медиатори. Доц. Маринчева смята, че вероятно те ще бъдат разпределени да работят в различни квартали на гр. Варна със значимо ромско население – Максуда, Аспарухово, Владиславово, Каменар и пое ангажимента да инициира обсъждане на този въпрос в общината.

гр. Добрич

Проведени срещи с:

Ваня Балчева – Зам.-кмет “Хуманитарни дейности” – община Добрич
Севгинар Мехмед – общински експерт по ЕДВ
Д-р Светла Ангелова – Директор на РИОКОЗ – гр. Добрич
(проведени са също разговори по телефона с г-жа Динолова – директор дирекция Здравеопазване и социални дейности, община Добрич, както и с Цвети Константинова – РИОКОЗ).

Д-р Илиева – общопрактикуващ лекар в Здравния център в кв. Изгрев

Здравен медиатор - Нели Джамбазова

Първата ни среща в гр. Добрич беше със Севгинар Мехмед и Нели Джамбазова. Здравният медиатор, Нели Джамбазова, работи от две години в здравния център в кв. Изгрев по Програмата за временната заетост. Има вече значителен опит в работата си като медиатор. Другите двама обучени медиатори са се отказали да работят като медиатори. Арбен Ахмед се занимава с частен бизнес – търговия, а Рифат Рифат работи в зърнепроизводството. В гр. Добрич има 4 ромски квартала и голямо ромско население. Експертът по ЕДВ, и здравния медиатор изтъкнаха нуждата да бъдат обучени още медиатори.

Експертът по ЕДВ организира среща със зам.кмета, Ваня Белчева. По време на срещата представихме основните моменти в Здравната стратегия за лицата в неравностойно положение, принадлежащи на етническите малцинства, както и Плана за действие. Представена беше Нели Джамбазова, както и възможността тя да бъде назначена към общината в началото на 2007. Г-жа Ваня Белчева демонстрира пълна подкрепа от страна на общината. Тя изтъкна, че ролята на медиатора ще бъде важна при използването на мобилната техника (Добричка област е една от четирите области, която ще бъде снабдена с мобилна техника). Мнението на Ваня Белчева е, че както гр. Добрич, така и Добричка област, се нуждаят от повече здравни медиатори. Общината ще подготви писмо до МЗ, МТСП и Дирекция по ЕДВ към МС с молба да осигурят възможност да бъдат обучени нови медиатори.

Заедно със здравния медиатор проведохме среща с д-р Ангелова от РИОКОЗ. Екипът от РИОКОЗ – гр. Добрич има планирани профилактични и здравно-информационни дейности в ромските общности в Добрич и Добричка област. През миналата година, освен в Добрич, са работили и в Балчик. Добре работят със здравния медиатор, но се нуждаят от медиатори и в по-малките населени места в областта със значимо ромско население – Балчик, Генерал Тошево, Тервел, Каварна.

Посетиме здравния център в кв. Изгрев и се срещнахме с общопрактикуващия лекар, д-р Илиева. В центъра работят д-р Илиева, здравният медиатор – Нели Джамбазова и санитарка, която също е ромка. Общината е предоставила здравния център на д-р Илиева без наем. Д-р Илиева има 400 осигурени пациенти и не може да си позволи наемането на сестра. Част от сестринските дейности се изпълняват от здравния медиатор. Д-р Илиева също изтъкна необходимостта да бъде обучен и назначен поне още един здравен медиатор.

След проведените срещи, съвместно с експерта по ЕДВ, зам.-кмета и здравния медиатор, бяха селектирани двама нови здравни медиатори, които ще бъдат включени допълнително за обучение: Нурджихан Шакир Сюлейман и Ренгинар Исмаил Ангелова

гр. Ловеч

Проведени срещи с:

Мария Лисичкова – областен експерт по ЕДВ

Сурай Велиева – областен управител

Пламен Петков – зам.-кмет, отговарящ за здравеопазване и социални дейности на община Ловеч

Д-р Венкова – общопрактикуващ лекар, участвал в обучението по PHARE проекта

Здравни медиатори – Анка Божурова, Наргиз Сандова

Първата ни среща в гр. Ловеч беше с областния експерт по ЕДВ, г-жа Лисичкова и областния управител г-жа Сурай Велиева. По време на срещата изтъкнахме, че община Ловеч е най-проблемната общност от 15 общини, участвали във PHARE 2001 проекта на МЗ. В гр. Ловеч не е изграден здравен център, който да обслужва отдалечени ромски общности, полученото оборудване не е използвано по предназначение, а отскоро е предоставено на общопрактикуващия лекар в с. Румянцево (със съдействието на Областната управа и МЗ – д-р Узунов), не са назначени и роми – здравни медиатори. На практика община Ловеч не е изпълнила нито един от поетите ангажименти по проекта, няма реализирани дейности и по Здравната стратегия за лицата в неравностойно положение, принадлежащи на етническите малцинства. Г-жа Велиева реши да организира съвместна среща с зам.-кмета на общината, Пламен Петков, на която да се дискутират поставените въпроси и да се търсят възможности за решаване на проблемите.

Втората ни среща беше със здравните медиатори: Анка Божурова и Наргиз Сандова. Независимо че в момента те работят в рамките на частен семеен бизнес, те продължават да са мотивирани да работят като медиатори. И двете споделиха, че имат затруднена комуникация с общината, както и разочарованието си, че нищо не се е случило в гр. Ловеч. Нуждаят се от актуализирано обучение, тъй като са минали две години от завършването на обучителния курс, а през това време не са работили и не са запознати с промените в здравното и социалното законодателство.

Накрая се състоя среща в кабинета на Сурай Велиева с участието на зам. кмета, Пламен Петков, областния експерт по ЕДВ и здравните медиатори. Г-жа Велиева е запозната с PHARE 2001 проекта, тъй като по време на неговото изпълнение е била областен експерт по ЕДВ. Г-н Пламен Петков е станал зам. кмет след като проектът е бил приключил и той не беше запознат с ангажиментите на общината. По време на срещата информирахме зам. кмета за възможността да бъдат назначени здравните медиатори, както и за основните акценти по изпълнението на Здравната стратегия. Поставихме въпроса за намиране на работно място за здравните медиатори, тъй като в гр. Ловеч не е изграден здравен център, както и за обратното връщане на оборудването за кабинета на здравния медиатор, тъй като то не би могло да се ползва от общопрактикуващия лекар в с. Румянцево. Г-н Петков и г-жа Велиева обещаха, че се ангажират с решаването на тези два въпроса. Според тях е възможно работното място на медиаторите да бъде в болницата или в РИОКОЗ. Те ще организират срещи с директорите на тези институции и ще обсъдят къде да бъдат ситуирани здравните медиатори. Г-жа Велиева се ангажира да съдейства за прелоцирането на оборудването за кабинета на здравния медиатор.

Гр. Казанлък

Проведени срещи с:

Емин Али Чука – зам. кмет в Община Казанлък по “Социална политика”
Юлиана Палазова - зам. кмет в Община Казанлък по “Хуманитарни дейности”
Катя Василева – гл. експерт по здравеопазване, община Казанлък
Галина Стоянова – гл. експерт в Дирекция “Хуманитарни дейности”, община Казанлък

Любен Тонев –общински съветник с ромски произход, община Казанлък

Д-р Амер Базара – общопрактикуващ лекар в здравния център в кв. Кармен, обучен по проекта на PHARE 2001

Здравни медиатори – Златка Стефанова и Виолета Асенова

В гр. Казанлък първата ни среща беше със здравните медиатори - Златка Стефанова и Виолета Асенова. И двете продължават да са мотивирани и искат да работят като здравни медиатори. Златка Стефанова е работила след завършване на обучението в частна фирма, в момента е в отпуск по майчинство. Виолета Асенова е безработна и изрази желание веднага да започне работа.

Посетихме здравния център в кв. “Кармен”. В здравния център работят непостоянно двама общопрактикуващи лекари – д-р Базара (от Йемен) и д-р Христова. Д-р Базара има 1400 записани роми (от около 3000 роми, живеещи в квартала), от които 1000 са здравно осигурени и 400 здравно неосигурени. Д-р Базара има още 200 пациенти не-роми в град Казанлък, които обслужва в друг кабинет. Кабинетът в центъра на града е посещаван и от роми. Също така има записани пациенти и в с. Копринка. Д-р Христова също има доста записани роми пациенти, но тя рядко посещава здравния център в кв. “Кармен” (1-2 пъти месечно). Д-р Базара идва всеки ден за по 1-2 часа в здравния център, има график за посещенията. Мнението на здравните медиатори е, че д-р Базара обръща най-много внимание на ромите, въпреки че понякога е несправедливо хулен от самите роми.

Имахме среща и с д-р Базара в здравния център. Той смята, че основният проблем, поради който не използва повече кабинета в кв. “Кармен” е отоплението през зимата. По негови думи кабинетът трудно се отоплява и е рисковано да се преглеждат деца през зимата. Нашето мнение обаче е, че при желание този въпрос може да се реши. Д-р Базара иска помощ от общината за отоплението, но проблемът едва ли ще се реши чрез общината. Доктор Базара вероятно иска да спести режимни разходи, тъй като поддържа няколко кабинета. Наемът, който плаща на общината за Здравния център в ромския квартал е символичен, в размер на 30 лв. Едва ли общината ще поеме и режимните разходи. От друга страна ако здравните медиатори бъдат назначени на работа от общината, ще се наложи да имат работно място в здравния център и тогава общината ще трябва да поеме отоплението и режимните разходи на центъра.

В здравния център има оборудван кабинет на медиатора по проекта PHARE 2001. В този кабинет са били провеждани здравно-информационни дейности от експерта по здравеопазване на общината, г-жа Катя Василева. Към центъра в момента работи една санитарка - ромка, назначена по Програмата за временната заетост.

В кв. “Кармен” проведохме среща и с хора от общността, с ромския общински съветник – Любен Тонев. Информирахме ги за длъжността на здравния медиатор и за възможността двамата медиатори да започнат работа в началото на следващата година.

Проведени бяха срещи и с двама зам. кметове и двама главни експерти по здравеопазване и хуманитарни дейности в Община Казанлък, заедно със здравните медиатори. Като цяло впечатлението ни е, че общината е добре запозната със здравните проблеми на ромите и е отговорна в изпълнението на ангажиментите по Здравната

стратегия. Общината е заложила в плановете си назначаването на здравните медиатори и е на мнение, че здравният медиатор е ключова фигура в реализацията на Здравната стратегия. Биха искали да се обучи и да се назначи още един здравен медиатор; смятат, че могат да предложат подходящи хора, които да се обучат. По време на срещата поставихме въпроса, че след назначаването на здравните медиатори като общински служители, Общината ще трябва да поеме режийните разходи за кабинета на медиатора.

Гр. Стара Загора

Проведени срещи с:

д-р Антония Годорова – директор на Дирекция по здравеопазване и социални дейности, община Стара Загора

д-р Карабойдева, главен секретар на РИОКОЗ – гр. Стара Загора

Милена Илиева – “Свят без граници” – кв. Лозенец

Д-р Юлиан Кирилов – общопрактикуващ лекар в кв. Лозенец

Здравни медиатори: Божанка Недялкова, Ганчо Илиев, Симеон Илиев, Кристина Георгиева, Фиданка Атанасова

В гр. Стара Загора посетихме първо здравно-социалния център в кв. “Лозенец”. Центърът е на два етажа. На първия етаж е разположена практиката на един от общипрактикуващите лекари – д-р Танкова (обучена по проекта PHARE 2001), на втория етаж е практиката на друг общопрактикуващ лекар, д-р Кирилов, започнал наскоро да работи в кв. “Лозенец”. На втория етаж също е разположен кабинетът на медиаторите, използван в момента по проект на Глобалния фонд за профилактика на СПИН като офис на Сдружение “Свят без граници”. Първият етаж е бил ремонтиран със средства по PHARE 2001 проекта на МЗ, а вторият етаж – със средства от Глобалния фонд и Общината. Оборудването на кабинета на медиатора е направено чрез PHARE 2001 проекта на МЗ.

Впечатлението ни е, че д-р Кирилов е мотивиран млад лекар, който работи с желание и отговорност в ромския квартал, и който заслужава подкрепа. В момента той има 400 записани пациенти. Д-р Танкова има много записани роми пациенти, но преглежда само здравноосигурените, опитва се да използва медиаторите извън тяхната длъжностна характеристика, въпреки че е участвала в обучението и знае каква е ролята на медиатора. Това би трябвало да не се допуска от общината, когато тя поеме отговорността за здравните медиатори.

Срещнахме се с Милена Илиева от Сдружение “Свят без граници”, която е ръководител на проект за здравни медиатори, финансиран от Фондация “Лале” и ръководител на екип, изпълняващ дейности по Глобалния фонд. Сдружението работи съвместно и с РИОКОЗ – гр. Стара Загора по различни профилактични и здравно-информационни дейности.

От гр. Стара Загора има обучени седем здравни медиатори, 4 – по PHARE 2001 проекта на МЗ и 3 – по проекта на Фондация “Инициатива за здраве” и “Здравето на ромите” през 2006 г. Един от сертифицираните медиатори, Митко Танев, се намира в чужбина. Останалите шест са в гр. Стара Загора и ние се срещнахме с тях. Пет от тях имат едногодишен опит за работа като медиатори в рамките на проекти, финансирани от неправителствени организации. Пет от обучените здравни медиатори – Симеон

Илиев, Кристина Георгиева, Милена Илиева, Ганчо Илиев и Фиданка Атанасова заявиха при срещите ни с тях, че желаят да бъдат назначени към Общината да работят като медиатори. Колебаеща се е Божанка Недялкова, която има бебе на 4 месеца. Съществува известно напрежение в отношенията между здравните медиатори от Сдружение “Свят без граници” и тези, които не работят към Сдружението, което следва да се има предвид при разпределение на тяхната работа в бъдеще.

Проведохме среща и с д-р Тодорова от Община Стара Загора. Тя е много добре запозната със Здравната стратегия и Плана за действие, както и с функционирането на Здравно-социалния център в кв. “Лозенец”. В Общината ще съдействат за назначаването на медиаторите, от които имат нужда; ще помислят как най-оптимално да ги разпределят по райони. Поставихме въпроса за поемане на режийните разходи за кабинета на медиатора в здравния център от Общината. Д-р Тодорова смята, че този въпрос може да се реши. Друг проблем, който тя изтъкна, е водоснабдяването, както на кв. “Лозенец”, така и на здравния център, който ще трябва да решава Общината.

Проведохме среща и с представител на РИОКОЗ – гр. Стара Загора, д-р Карабойдева. По нейни думи те работят много добре със Сдружение “Свят без граници”, имат съвместно реализирани редица успешни инициативи, подобряващи здравето и информираността на ромите. Смятат, че назначаването на здравните медиатори ще подпомогне и улесни дейността на РИОКОЗ. От друга страна ние насърчихме РИОКОЗ гр. Стара Загора да планира и да поведе мероприятия и в здравния център в гр. Казанлък, който е на територията на Старозагорска област, където нуждите са много по-големи, все още няма установени традиции на разпознаване и работа на здравните медиатори, а медиаторите в Казанлък се нуждаят от методична помощ.

Гр. Асеновград

Проведени срещи с:

Д-р Велев – директор на дирекция „Здравеопазване и социални дейности”, община Асеновград

Д-р Мустафа – общопрактикуващ лекар, работещ в Здравния център в квартал Лозенец, по PHARE 2001

Роман Колев – председател на НПО „Доверие”

Здравни медиатори: Юсуф Билял, Гинка Заимова-

Двамата здравните медиатори са назначени на работа от 1 февруари 2006 г. Третият обучен по проекта на PHARE 2001 медиатори – Алдин Ашин се отказал да работи като медиатор. Здравният център е ремонтиран и обзаведен. Намира се в непосредствена близост до квартал Лозенец. Медиаторите са започнали да работят заедно с д-р Василев (обучен по програма PHARE) и са продължили съвместната си дейност до юли 2006, когато д-р Василев се отказва от практиката си поради малко пациенти и висок наем – 300 лева на месец. От тогава до сега медиаторите работят без лекар, без помещение и работно място – стая или кабинет. Продължават да работят с други ОПЛ, а Д-р Велев ги препоръчва на други ОПЛ при възникване на проблеми и нужди. Най-често медиаторите съдействат при убеждаване семействата за извършване на имунизации за децата, както и за задължителни профилактични прегледи и програми. Едновременно с това хората от квартала търсят здравните медиатори по домовете за

различни услуги и информация. Юсуф Билял често посредничи при възникване на социални казуси, тъй като е работил в Социални грижи, познава добре законодателство и нормативни уредби, а също така познава и екипа на Социални грижи, което улеснява процеса на работа.

Д-р Велев сподели, че проблемът със здравно-неосигурените пациенти не е толкова голям в Асеновград. Д-р Велев ни увери, че здравните медиатори ще продължат да работят и след 1 януари 2007 по програмата От социални помощи към трудова заетост.

Общината не познава добре Здравната стратегия, няма изготвен план, въпреки че демонстрира ангажираност. Определено имат нужда от експертиза и помощ при разработването на подобни стратегически документи.

Проблемът в Асеновград е свързан предимно с управлението на Здравния център от общината. Високият наем на Здравния център, определен от общината, забави и спря развитието на процеса на работа на здравните медиатори и ОПЛ в екип от самото начало. Д-р Велев намекна, че има интереси у някои членове на Общинския съвет Медицинският център да бъде отдаден под наем за друга дейност, различна от Здравен център.

Въпреки това общината обявява конкурс през юли 2006 с нова цена – 900 лева на година. Д-р Мустава печели конкурса и в момента той започва да работи в Здравния център. Реално обаче център ще заработи от 1 януари 2007, тъй като д-р Мустафа започва да набира пациенти от Асеновград от 1 декември. (Д-р Мустафа има пациенти от близко село.)

Предимства на д-р Мустава:

- говори турски, а кварталът е турскоговорящ;
- амбициозен е, иска да работи в квартала и смята, че може да привлече пациенти;
- застраховал е техниката в Здравния център;

Недостатъци

- д-р Мустафа не е започнат добре с ролята и функциите на здравния медиатор, има опасност да не използва достатъчно ефективно здравните медиатори;

Проблеми:

- отоплението на стаята на медиатора – отговорен за режимните в центъра е д-р Мустафа. Отоплението на стаята, която е предназначена за беседи и разговори и въобще за стая на медиатора, оборудвана с техника и т.н. остава болен въпрос както за медиаторите, така и за д-р Мустафа. Този въпрос трябва да се постави на обсъждане с общината, МЗ и др.

Медиаторите:

- имат нужда от допълнително обучение – не са достатъчно информирани и компетентни;
- не се използват максимално ефективно - реално работят по 3-4 часа на ден
- не се използват само за здравни медиатори и не се използват пълноценно;
- имат нужда от обучение не само медиаторите, но и администрацията – общини, лекари, РИОКОЗ,
- Как да се използва техниката в стаята на медиатора по-ефективно
- Поста ви се проблема за легитимността на медиатора – въпреки че има договор с общината, лекарите, ОПЛ и др. институции не знаят какво е здравен медиатор – отнасят се с недоверие към медиаторите;

Гр. Пловдив – район Северен, Шекер Махала

Проведени срещи с:

Д-р Станчев – ОПЛ в Здравния център по проекта PHARE 2001
Диана Колевска – медицинска сестра в Здравния център по проекта PHARE 2001

Здравни медиатори: Нурхан Ибрямова, Ракип Юсеин

(Проведе се разговор по телефона със заместник кмет на район Север – Даниела Желязкова, която не успя да присъства на срещата)

Срещата се проведе в Здравния център в Шекер Махала. Здравният център е много добре ситуиран и добре обзаведен. Стаята на медиатора е голяма, оборудвана с всичко необходимо. През 2006 е назначена на работа като здравен медиатор само Нурхан Ибрямова. Другите двама медиатори – Ракип Юсеин и Орлин Йорданов са отказали да работят, тъй като заплащането е много ниско, а те имат друга работа на по-добре платени позиции.

Екипът на д-р Станчев, медицинската сестра и здравния медиатор е за пример, те наистина работят заедно в екип, и всички споделят, че Нурхан Ибрямова ги улеснява и подпомага тяхната работа в голяма степен. Освен на д-р Станчев, здравният медиатор работи и с други ОПЛ и съдейства и на тях в работата им. Нурхан помага и на д-р Васева, която също участваше в обучението по PHARE 2001 и 90% от пациентите ѝ са от махалата. Основната работа на Нурхан е свързана с кампании за ваксинации, информация за задължителните прегледи. Нейната роля е била огромна при проблемите с хепатит А, тя е съдействала при ваксинации, извършване на прегледи в семейства, в които има заразен с хепатит А и др. Работила е в изключително тежка и опасна среда, заедно с ОПЛ и медицинската сестра.

Нурхан Ибрямова води собствен регистър и записва всички задачи, които е извършвала през деня, събира казуси и описва решени и нерешени случаи. Д

Ракип Юсеин също проявява интерес към позицията на здравен медиатор и иска да работи, единственото, което го спира е ниското заплащане.

Община Пловдив има експерт по ЕДВ и опитни експерти в други сфери, които ще разработят План за действие към Здравната стратегия.

Проблем:

- поради специфични условия на програмата на МТСП „От социални помощи към заетост”, има вероятност Нурхан Ибрямова да не продължи да работи по програмата като медиатор. Тази опасност беше споделена със заместник кмета – Даниела Желязкова, която обеща да съдейства това да не се случва. Въпреки голямата подкрепа от страна на общината и ОПЛ, има голяма вероятност Нурхан да не бъде преназначена. Обсъждаха се различни варианти да се преодолее този проблем, но за сега нямаме категоричен отговор, че проблемът е решен.

Хасково

Проведени срещи с:

Даниела Бодурова – експерт по ЕДВ, област Хасково
Атанаска Христова – специалист, отдел Здравеопазване и социални дейности, община Хасково

Д-р Хаджииванов – ОПЛ, обучен по проект PHARE 2001

В община Хасково не успяхме да проведем срещи със здравните медиатори. Основната причина беше, че не успяхме да ги намерим. Въпреки това се срещнахме с представители на област и община Хасково. Община Хасково е една от първите общини, които са разработили План за действие към Здравната стратегия. Запознати са със здравните проблеми на ромите на територията не само на общината, но и на областта. Областните експерт сподели, че голяма нужда от здравни медиатори има в Димитровград и в Симеоновград, където общините няколкократно са отправяли запитвания за възможности за обучения на медиатори от техните градове.

Посетихме Здравния център в квартал Република. Здравният център е новоизграден, луксозен и разположен на удобно за махалата място. Освен Здравен център, в същата сграда е направена и къпалня. Ромите, живеещи наблизо споделиха, че са доволни, а според служителите в Здравния център и къпалнята, услугите предлагани от тях, се използват доста ефективно.

Потърсихме съдействие от общината, областта и ОПЛ – д-р Хаджииванов да намерим здравните медиатори. Една от тях е заминала да живее в чужбина, но очаквам останалите две да проявят интерес (очакваме техни контакти в най-скоро време и ще се свържем с тях допълнително.

Д-р Хаджииванов сподели с нас и с общината, че освен разкриване на щат за здравен медиатор, той има нужда също и от медицинска сестра и акушерка. Общината обеща да съдейства чрез програмата „От социални помощи към трудова заетост” да осигури и акушерка, и медицинска сестра. Д-р Хаджииванов няма възможност да плаща на медицинска сестра и в Здравния център в махалата работи сам, има 500 здравно-неосигурени пациенти. Като условия на работа, оборудване, разположение на кабинетите и стаята на медиатора, здравният център предлага отлични условия за работа. В центъра също има гинекологичен кабинет, където по график идва специалист – три пъти в седмицата. Стаята на медиатора, която е с големината на зала за обучение на 15 човека, не се използва. До сега е проведено само едно обучение по проект на НПО. Общината поема режийните разходи на Здравния център.

Междувременно се свързахме по телефона с трите обучени по проекта на PHARE 2001 медиатори. Едната изяви голямо желание за работа и иска да бъде включена в препоръчителния списък за назначаване на здравни медиатори към МЗ. Другите две медиаторки все още се колебаят и ще изяснят окончателната си позиция скоро.

Ямбол

Проведени срещи с:

Г-н Гайдаров – заместник кмет, община Ямбол

Д-р Трифонова – началник отдел Здравеопазване, община Ямбол

Г-н Ашиков – областен експерт ЕДВ – област Ямбол

г-жа Бейчева – Завеждащ отдел Хуманитарни дейности към община Ямбол.

Информация относно проектите PHARE 2001 и PHARE 2003

- По PHARE 2001 е ремонтиран и оборудван здравен център в кв. Райна Княгиня. В този център бе предвидено функционирането на практики на

общопрактикуващите лекари и кабинет на здравните медиатори. Общината е получила от МЗ оборудване за кабинетите на лекарите и медиаторите.

- По PHARE 2001 бяха обучени 4 здравни медиатори като трима от здравните медиатори са получили сертификати
- След приключване на проекта е разкрит здравният център в кв. Райна Княгиня. Сключен е договор между Общината и д-р Иванова за ползване на базата.
- Един здравен медиатор – Иван Тодоров е назначен на работа от общината през 2006 година, по програмата на МТСП „От социални помощи към трудова заетост”.

Обсъждане проблеми на здравния център в квартал Райна Княгиня.

- Вторият етаж на центъра е бил наводнен преди 3-4 месеца и е причинил щети и в кабинета на ОПЛ. Общината поела ангажимент да ремонтира кабинета и да отстрани щетите.

Препоръки за последващи дейности по проект:

Застъпничество за равен достъп до здравни услуги за етническите малцинства в неравностойно положение

- застъпничество на национално ниво за стартиране програма на МТСП и МФ за делегиран бюджет за общините за назначаване здравните медиатори на работа – организиране на срещи, координиране на действия на институциите, обединяване усилия със заинтересованите общини и медицински екипи, работещи в Здравните центрове, изградени по PHARE 2001]
- да се предприеме кампания за представяне позицията и ролята на здравния медиатор в общините, където здравни медиатори ще бъдат назначени – представяне на филма „Посредника, дискусия, ангажиране на местни медии, които да представят позицията на здравния медиатор в общините и регионите; насърчаване общините да участват пряко в подобна кампания;
- в общините, които проявяват интерес и търсят съдействие за изготвяне на План на действие към Здравната стратегия – оказване на консултантска и експертна помощ;